

СЕКРЕТАРІАТ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33
E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 21661556

Катерині РОДАК
rodak@ngl.media

Шановна пані Катерино!

За результатами розгляду Вашого запиту №91.13/25/ЗІ від 21.01.2025, який надійшов до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) в межах компетенції повідомляємо наступне.

Відповідно до статей 14, 20 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», Уповноважений зобов'язаний зберігати конфіденційну інформацію. Це зобов'язання діє і після припинення його повноважень. У разі розголошення таких відомостей Уповноважений несе відповідальність у встановленому законодавством порядку.

При цьому Уповноважений не має права розголошувати отримані відомості про особисте життя заявника та інших причетних до заяви осіб без їхньої згоди.

Водночас важливо зазначити, що в контексті встановлення опіки, піклування іноземними громадянами над дітьми-громадянами України під час воєнного стану особливого занепокоєння викликають обставини прийняття рішень про призначення судовими або адміністративними органами іноземних країн опікунів дітям, які були тимчасово переміщені (евакуйовані) за межі України відповідно до Порядку тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх повернення за місцем постійного проживання (перебування), а в разі виїзду за межі України - в Україну, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2023 року № 546.

Під час здійснення функцій парламентського контролю Уповноваженим отримано відомості щодо вининення зазначених обставин з боку відповідних органів Італійської Республіки, Федеративної Республіки Німеччина, Швейцарської Конфедерації, а також Королівства Іспанія. Вказане не відповідає найкращим інтересам дитини, зокрема, порушує право дитини на виховання в умовах культурної самобутності та індивідуальності, мови і національних цінностей, а також сімейних зв'язків.

У межах парламентського контролю Уповноваженим вживаються вичерпні заходи реагування, зокрема щодо проведення моніторингових візитів до місць тимчасового переміщення (евакуації) дітей за межами України, направлення відповідних актів реагування до місцевих та центральних органів державної влади, у тому числі Міністерства соціальної політики України, Національної соціальної служби України, Державної служби України у справах дітей та Міністерства закордонних справ України.

Повідомляю, що Уповноважений не є володільцем інформації про вихованців Київського обласного центру соціально-психологічної реабілітації «Стрітівка».

Також суттєвими складнощами в поверненні дітей в Україну є те, що РФ свідомо гальмує процес повернення дітей, навмисно перешкоджає та ускладнює процедуру верифікації дітей на території РФ та ТОТ, зокрема, змінюючи їхні прізвища та дати та місця народження тощо.

Так, до Уповноваженого надходять звернення від громадян України щодо ймовірного порушення прав їхніх дітей, зокрема також про забезпечення повернення українських дітей з території РФ, яких було влаштовано в різні форми виховання. Відповідно до Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України», в межах наданих повноважень, при розгляді звернення Уповноважений, зокрема, відкриває провадження у справі про порушення прав і свобод людини і громадянина та вчиняє відповідних заходів реагування.

Для прикладу, дитину, яка була вихованцем одного з інституційного закладу, який знаходився на ТОТ України було примусово переміщено та депортовано в РФ. Також стало відомо, що цю дитину згодом було влаштовано в прийомну сім'ю в РФ. Сьогодні, Україною вжито всіх заходів з метою забезпечення повернення дитини, проте процес повернення ускладнений через те, що РФ навмисно гальмує цей процес.

Усе це створює непоправні наслідки як для українських дітей так і для України в цілому. Такі протиправні дії РФ знищують українську ідентичність дітей, а, їх подальше влаштування в російські сім'ї сприяє повному відчуженню дітей від українського культурного, мовного та соціального середовища. Усе це позбавляє дітей можливості зберігати свій зв'язок із національною спадщиною, традиціями та рідною мовою. Цим самим порушуючи право дитини на збереження індивідуальності, включаючи громадянство, ім'я та сімейні зв'язки, як передбачається законом, не допускаючи протизаконного втручання, гарантоване Конвенцією ООН про права дитини.

Разом з тим, відсутність можливості доступу до дітей та комунікації з ними, а також можливості здійснювати моніторинг стану дотримання їхніх прав та забезпечення базових потреб створює серйозні ризики для їхнього життя та здоров'я та може призвести до трагічних наслідків.

Водночас, в межах здійснення моніторингу дотримання прав дітей, ми здійснюємо ретельний аналіз інформації, зокрема через моніторинг медіа-ресурсів, а також інформуємо відповідні органи державної влади про виявлені порушення. Використовуючи інструменти, передбачені Законом України «Про Уповноваженого Верховної ради України з прав людини», зокрема написання спеціальних доповідей з окремих питань додержання в Україні прав і свобод людини і громадянина, ми висвітлюємо незаконні дії РФ, спрямовані на порушення прав українських дітей.

Спеціальні доповіді відіграють важливу роль у процесі документування правопорушень, пов'язаних із порушенням прав дітей.

Спеціальні доповіді є дієвими адвокаційними документами, які містять детальний огляд порушень прав людини, зокрема дітей. Поширення таких доповідей сприяє формуванню об'єктивного бачення масштабів і характеру дій РФ в умовах повномасштабного вторгнення.

У цьому контексті від початку повномасштабного вторгнення РФ видано дві спеціальні доповіді про українських дітей. Перша – це Спеціальна доповідь Уповноваженого «Нерозквітлі. Порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та у Росії: депортація, мілітаризація, індоктринація», яка сфокусована на загальній ситуації порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та у Росії, зокрема – депортації та примусового переміщення та друга спеціальна доповідь – «Переопилені. Системна російська політика знищення української ідентичності дітей», яка містить відомості про системну політику РФ, спрямовану на знищення української національної ідентичності серед дітей.

**З повагою,
Директор Департаменту
інформаційної політики, комунікації
та протокольних заходів**

Тетяна ШЕЛЕСТ